

НАРОДНІ ПІСНІ КАНІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

(за матеріалами експедиції 2009 року)

У червні-липні 2009 р. учені Інституту народознавства НАН України здійснили комплексну експедицію в Канівський р-н Черкаської обл. Фольклор записували О.Голубець та Є.Луцько. Обстежено понад двадцять населених пунктів, записано більше 600 пісень.

- Сучасний Канівський р-н розташований на півночі Черкаської обл. (розділений руслом Дніпра) . Він належить до фольклорного регіону Київщина (Р.Кирчів. Із фольклорних регіонів України . –С.32.). Народна поетична творчість Лівобережжя та Правобережжя є однорідною.
- Голодомор 32-33рр., знищення церков у 20-30- х роках ХХст. нанесли значний удар по фольклорній традиції українців цього краю. В останні десятиліття села розташовані по течії Дніпра стали дачними поселеннями, а їхня самотня культура втрачена.
- Календарно-обрядова пісенність зимового циклу представлена колядками та щедрівками, здебільшого дитячими. У ХХІ ст. репертуар активно поповнюється з друкованих джерел. В поодиноких населених пунктах відбувалася Маланка.
- Весняних календарно-обрядових пісень не зафіксовано, лише окремі згадки про виконання «Шума» в першій третині ХХст.
- За кількістю записаних зразків та частотністю побутування серед обрядової пісенності особливо виділяється весільний цикл. Канівщина належить до центрального регіону весільної пісенності (за Л. Єфремовою). У більшості населених пунктів частково, а подекуди (с.Попівка) повністю відтворюється весільний обряд.
- Необрядова лірика Канівщини представлена баладами, родинно-побутовими та соціально-побутовими піснями.
- В активному репертуарі лише декілька балад, більшість з яких з незначними відмінностями відомі в інших регіонах. Особливо популярна російська балада «Вдовушка (У сорок першій році)», текст якої насичений українськими та сприймається респондентами як українська пісня.
- Поширені жартівливі пісні про колгоспне життя.
- Серед народних романсів популярні жорстокі романси 50-х років, які на думку інформаторів є давніми українськими творами.
- Чумацькі пісні збереглися у пасивному репертуарі чоловіків.
- Рекрутські, наймитські, пісні про німецьку неволю є малопоширеними.
- При двоголосі чи багатоголосі один з виконавців є заспівувачем.

- На основі зіставлення пісенних зразків з досліджуваного району із записами з суміжного Звенигородського р-ну (зап. О.Ошуркевича) виявлено їх значну спорідненість.

О.Голубець та Є.Луцько на основі матеріалів з експедиції укладають збірник «Пісні з Канівщини».

Структура збірника:

Від упорядників

Вступна стаття «Пісенні скарби Канівщини»

ОБРЯДОВІ ПІСНІ

Календарно –обрядові пісні

Колядки та щедрівки

Маланка

Купальські пісні

Родинно-обрядові пісні

Весільні пісні

НЕОБРЯДОВІ ПІСНІ

Балади

Родинно-побутова лірика

Пісні про кохання

Пісні про родинне життя

Народні пісні-романси

Колискові пісні

Жартівливі та сатиричні пісні

Соціально-побутові пісні

Чумацькі пісні

Козацькі пісні

Рекрутські та солдатські пісні

Наймитські

Пісні літературного походження

Примітки. Додатки

Новорічні віншування

Народні сатиричні вірші

— Список умовних скорочень

— Примітки

— Показчик виконавців

— Словник

- *Показчик населених пунктів і записаних у них пісень*
- Карта Канівського району
- Алфавітний показчик пісень